

Wormen

• WAT ZIJN WORMEN • WAT KUNT U ZELF DOEN • WAT KAN UW APOTHEKER VOOR U DOEN • WANNEER KUNT U BETER NAAR UW HUISARTS GAAN • VRIJ VERKRIJGBARE MEDICIJNEN



VRAAG OVER UW MEDICIJNEN? VRAAG HET UW APOTHEKER

WORMEN

Bah, wat vies! Dit is vaak de eerste reactie als er in ontlasting kleine, bewegende witte wormpjes zijn te zien. Of bijvoorbeeld een dikke ronde worm. Vooral gezinnen met kinderen krijgen met worminfecties te maken. Met goede hygiënische maatregelen en een vrij verkrijgbaar middel is een worminfectie meestal weer snel voorbij.

WAT ZIJN WORMEN

Wormen in het lichaam zijn parasieten. Ze kunnen alleen in leven blijven in een 'gastheer' een dier of een mens. Er bestaan veel soorten wormen. Bij de mens komen in Nederland de aarsmaden het meest voor. Mensen raken met wormen besmet doordat ze ongemerkt wormeitjes inslikken.

AARSMADEN

Aarsmaden zijn dunne bleekgele/witte bewegende wormpjes 0,5 tot 1 cm lang. Ze komen veel voor bij schoolkinderen.

Aarsmaden zijn niet gevaarlijk, maar wel lastig. Ze geven jeuk rond de anus en in de bilspleet, vooral 's nachts. De aarsmaden die in de darmen leven, kruipen dan naar buiten en leggen hun eitjes rond de anus. Het kind gaat krabben, de eitjes kleven aan de vingers en onder de nagels, en daarna kunnen de eitjes overal aan blijven plakken: aan kleding, beddengoed, meubels, deurknoppen, speelgoed, aan het eten of aan andere mensen.

Via de handen en de mond kunnen daarna anderen de wormeitjes binnenkrijgen – bijvoorbeeld andere gezinsleden en ook klasgenootjes. Ook het kind dat al aarsmaden had, kan opnieuw eitjes inslikken en zich zo weer besmetten.

SPOELWORM ASCARIS

De spoelworm *Ascaris* lijkt op een regenworm. Hij is bleekgeel tot rozeroodachtig van kleur en heeft een doorsnede van 3 tot 6 mm. De worm kan 10 tot 30 cm lang zijn. Wie een spoelworm

heeft, kan een dikke worm of een stuk daarvan bij de ontlasting vinden. Zo 'n stuk worm is altijd dood of verlamd.

Hoe raakt iemand besmet met de spoelworm *Ascaris*? Zo'n infectie wordt meestal opgedaan in het buitenland. De oorzaak is het eten van rauwe groente of fruit dat niet goed is gewassen en die is gegroeid op grond waarop de inhoud van een beerput is gebruikt als bemesting.

HONDENPOELWORM, KATTENPOELWORM

Vrijwel alle honden en katten hebben wormen: de hondenspoelworm (*Toxocara canis*) en kattenspoelworm (*Toxocara cati*). De eitjes kunnen zitten in honden- of kattenspoep in zandbakken, tuin en plantsoen. En via de handen kunnen ze in de mond van mensen terechtkomen.

Wie besmet is met *Toxocara*, heeft geen wormen in de ontlasting, en denkt dus ook niet direct aan een wormeninfectie. De ingeslikte eitjes belanden in de dunne darm van de mens. Daar komen er larven uit die via het bloed in alle delen van het lichaam terecht kunnen komen en daar uiteindelijk afsterven.

De belangrijkste verschijnselen van een *Toxocara*-infectie lijken op griep: koorts, buikpijn en kriebelhoest. In zeldzame gevallen kunnen ernstige problemen ontstaan. Bij kinderen die aanleg hebben voor allergie, kan een infectie met *Toxocara* de kans op het ontstaan van astma vergroten.

Een *Toxocara*-infectie kan dus maar beter worden voorkomen. Was de handen goed met zeep na het spelen in zandbak of plantsoen, het verschonen van de kattenbak en het tuinieren. Dek de zandbak af als er niet in wordt gespeeld. Als huisdieren buiten vrij rondlopen, is het verstandig hen minstens 4 keer per jaar te ontwormen.

LINTWORM

Wie een lintworm heeft, merkt dat aan wit/witgele stukjes in de ontlasting, in het ondergoed of het bed. Die stukjes zijn 1 tot 3 cm lang. Het zijn 'segmenten' die van de lintworm afbreken. De lintworm zelf kan wel een paar meter lang worden, hij blijft leven in de darm en eet mee van het voedsel dat de mens eet.

Meestal geeft een lintworm geen klachten. Lintwormen komen in Nederland zelden voor, omdat hier een goede vleeskeuring bestaat. Een lintworminfectie ontstaat meestal door het proeven van rauw gehakt, en in het buitenland door het eten van rauw of ongaar vlees.

WAT KUNT U ZELF DOEN EN WAT KAN UW APOTHEKER VOOR U DOEN

De aanpak verschilt per wormsoort. Er is een vrij verkrijgbaar medicijn tegen aarsmaden en tegen de spoelworm *Ascaris mebendazol*. Verder zijn hygiënische maatregelen belangrijk om herbesmetting te voorkomen. Wie *mebendazol* gebruikt, kan wat buikpijn of diarree krijgen, maar dat kan ook door de wormen zelf komen.

BIJ AARSMADEN

- Gebruik *mebendazol*. De dosering voor volwassenen en kinderen vanaf 2 jaar is: 1 tablet innemen en na 2 weken nog een 1 tablet. Neem ook hygiënische maatregelen (zie hieronder). Als in een gezin twee of meer personen aarsmaden hebben, is het raadzaam het hele gezin te behandelen.
- Bij zwangere vrouwen en kinderen jonger dan 2 jaar wordt aangeraden de wormen te bestrijden met hygiënische maatregelen. Als deze strikt worden opgevolgd, kan de aarsmaden-infectie ook overgaan. Geeft u de voorkeur aan het gebruik van *mebendazol*, overleg dan met uw huisarts.

Hygiënische maatregelen

- Doe het kind overdag en 's nachts een strakke onderbroek aan. Smeer de bilnaad tegen de jeuk in met een watervrije zalf: *cetomacrogozalf* of *vaseline*.
- Let goed op de hygiëne: knip nagels kort en maak handen, nagels en billen regelmatig schoon.
- Gebruik elke dag schoon ondergoed. Neem 's ochtends beddengoed en nachtkleding voorzichtig op en sla het buiten uit. Was lakens, nachtkleding en ondergoed bij ten minste 60 °C.
- Houd de leefomgeving goed schoon – kleren, handdoeken, bed/bank, speelgoed – omdat de eitjes overal blijven plakken. Let ook op deurknoppen en op de wc-bril.

BIJ DE SPOELWORM ASCARIS

- Neem een *mebendazol*-kuur. Bij de spoelworm *Ascaris* is de dosering: 3 dagen lang 2 keer per dag 1 tablet. Als er na 3 weken weer een (stuk) worm te voorschijn komt, dan de behandeling herhalen.

BIJ EEN HONDEN- OF KATTENSPOELWORM

- Wie een honden- of kattenspoelworm denkt de hebben, kan het beste naar de huisarts gaan. Als u een honden- of kattenspoelworminfectie wilt voorkomen, was dan goed de handen met zeep na spelen in de zandbak of in het plantsoen, na het verschonen van de kattenbak en na het tuinieren. Ontworm uw huisdieren regelmatig: jonge honden en katten 5-6 keer in het eerste jaar, daarna 4 keer per jaar.

BIJ EEN LINTWORM

- Wie een lintworm denkt te hebben, kan het beste naar de huisarts gaan. Als u een lintworminfectie wilt voorkomen, kunt u beter niet proeven of het gehakt goed gekruid is, en in het buitenland geen rauw of ongaar vlees eten.

WANNEER KUNT U BETER NAAR UW HUISARTS GAAN

We raden u aan naar uw huisarts te gaan:

- als u denkt dat er sprake is van een lintworminfectie;
- als u denkt dat er sprake is van een honden- of kattenspoelworm;
- bij een spoelworminfectie bij een kind jonger dan 2 jaar;
- als u een spoelworminfectie heeft en zwanger bent;
- bij aarsmaden: als 4 weken na het begin van de behandeling met *mebendazol* de wormen niet weg zijn;
- bij een spoelworm: als 5 weken na het begin van de behandeling met *mebendazol* de wormen niet weg zijn;
- als de worminfectie niet overgaat terwijl u goede hygiënische maatregelen heeft genomen en twee keer een *mebendazol*-kuur heeft gebruikt. Het kan zijn dat u een ander soort worminfectie heeft;
- bij aanhoudende moeheid na een worminfectie.

Belangrijk

- Wormen komen vooral voor bij kinderen en in gezinnen; wormeitjes worden vaak ongemerkt ingeslikt.
- Een besmetting met aarsmaden gaat van mens tot mens.
- Een infectie met de spoelworm *Ascaris* komt door het eten van onvoldoende gewassen rauwe groente of fruit die zijn gegroeid op grond waarop mest uit een beerput is gebruikt.
- Kinderen kunnen een infectie met de honden- of kattenspoelworm oplopen als ze in een zandbak spelen waarin honden of katten hun behoefte doen. Volwassenen kunnen zo'n besmetting oplopen bij het tuinieren.
- Lintwormeitjes kan iemand binnenkrijgen door het proeven van rauw gehakt.
- Voor de aanpak is het belangrijk te weten met welke worm u heeft te maken, want de behandeling verschilt per wormsoort.
- Om herbesmetting te voorkomen, is een goede hygiëne belangrijk.
- Er is een vrij verkrijgbaar middel tegen infecties met aarsmaden en tegen de spoelworm *Ascaris*.

LET OP!

In deze folder worden alleen de namen van de belangrijkste werkzame stoffen genoemd en geen merknamen, omdat de voorlichting in deze folder onafhankelijk is.

In de apotheek kunnen we u precies vertellen welke merknamen bij welke werkzame stoffen horen. De prijzen van de medicijnen verschillen per merk. In de apotheek kunt u de prijzen navragen.

Kijk ook op internet: www.apotheek.nl

 KNMP 400043.022010



Herzien februari 2010.